

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak štirikrat. Naročnina letno 60 Din in tiskarstvo 80 Din. Članit sekaže J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru. Dosek posebe. Polt. ček. rač. št. 11.153. Telefon 3718

O namenu in pomenu učiteljske organizacije

Namen naše stanovske organizacije je določen s pravili. Toda iz tega v pravih zgoščene namena ne moremo posneti prav vseh nalog učiteljskega združenja in je zaradi boljšega razumevanja dela in stremljenj JUU nujno potrebno večkrat precizirati stališče, ki ga zastopa organizacija in ki ga do nje zavzema o odnosu mora zavzemati organizirano učiteljstvo.

Prvenstveni namen učiteljske stanovske organizacije je služiti splošnim skupnim interesom učiteljskega stanu. To načelo je najtrdnjeji temelj naše skupnosti in utrjeno med učiteljstvom ne more in tudi ne sme nudit nikomur povoda, da bi mogel pričakovati ali celo zahtevati, naj bi se postavilo združenje v službo različnih osebnih zahtev in ambicij posameznikov. Vsak učitelj (učiteljica) je del stanu, ki predstavlja važno celoto današnjega javnega življenja in kot tak je prizadet pri vseh splošnih skupnih interesih te celote. In prav to je razlog, da bi moralo prav vse učiteljstvo sodelovati v naši stanovski organizaciji, ki je edina predstavica učiteljskega stanu, edina boriteljica za interese šole, prosvete in učiteljstva, a obenem edina braniteljica naših pravic. Stem bi celokupen stan za moralno in materialno podporo dvigal moč in vpliv učiteljskega združenja, ki bi, oprto na prav vse učiteljstvo, lažje dosegalo uspehe, ki so nujno potrebni narodu, šoli in tudi našemu stanu.

Stanovska linija, pot, ki vodi k dosegi namena našega združenja, se je v Sloveniji pričela uveljavljati v času deklaracijske borbe leta 1926. In je popolnoma prodrila na celjski skupščini. Od leta do leta se je članstvo vedno bolj utrjevalo v prepričanju, da je edino taka smer učiteljske stanovske organizacije pravilna, prepričalo se je, da je strankarski vpliv na njo zelo škodljiv, a obenem skrajno nevaren za njeno avtonomijo in celo za njen obstoj. To prepričanje se je širilo iz Slovenije in si ga je polagoma prisvojilo vse jugoslovansko učiteljstvo. Članstvo JUU, ki se je v prvih povojnih letih grupiralo le po strankarski pripadnosti, je polagoma uvidelo, kako kvaren je vpliv dnevne politike na stanovsko organizacijo, in zato je v zadnjih letih zavladala v njej deklaracijska smer, ki je bila sprejeta v Sarajevu, potrjena v Novem Sadu in manifestirana v Skoplju. Listi, ki jih izdaja združenje, propagirajo to deklaracijsko idejo in stanovsko smer, ki je edina zdrava baza, na kateri se lahko združi prav vse jugoslovansko učiteljstvo v močno, vplivno in nezlomljivo celoto.

Učiteljsko združenje se more uspešno boriti za pravice in interese šolstva, prosvete in stanu le tedaj, če je združeno v neodvisni in v svojem delovanju povsem avtonomni organizaciji. Vsak, bodisi strankarski ali kateri drug vpliv je kvaren in ga niti vodstvo, niti članstvo nista upravičena dopuščati ali uvajati v naše organizacijske odnose. In prav v zadnjem času opažamo pojave, ki skušajo spodkopati avtonomijo in neodvisnost naše organizacijske centrale. Takim poizkusom se moramo upreti z vsemi močmi in stremiti, da z izvrševanjem svojih moralnih in tudi materialnih dolžnosti napravimo svoji organizaciji krepko njeno odpornost, njeno moč in sodelujemo v borbi za uspehe. So namreč trenutki, v katerih odloča zavednost in odločnost vsega stanu, in če pride učiteljski stan v tak položaj, mora biti pripravljen, da bo znal čuvati svoje pravice.

Ako so v naših vrstah posamezniki, ki gledajo na stanovsko organizacijo edino in zgolj s stališča lastnega jaza, ki mislijo, da bi morala biti ta posredovalnica za učiteljske službe, za napredovanje in osebne koristi članstva, tedaj je treba, da se vsi ti zavedajo, da je borba za reguliranje osebno pravnih odnosov vse nekaj drugega nego skupina ali pa kaka druga osebna korist posameznika. Pravice in dobrobit celokupnega stanu, skupni interesi učiteljstva, to niso samo fraza, marveč odločen imperativ, ki ga je učiteljstvo postavilo svojemu vodstvu s sprejetjem deklaracije v Sarajevu. V svoji organizaciji in tudi izven nje najodločneje odklanjamo vsak protekcionizem raznih osebnosti pri namestitvah, premestitvah in napredovanjih. Naše zahteve so jasno začrtane in neštokrat poudarjene: namestitvev vseh brezposelnih abiturientov, razpisi službenih mest, avtomatično napredovanje, reguliranje gmočnega stanja in stalnost. Ti vitalni interesi vsega učiteljskega stanu ne dopuščajo nikakega polovičarstva, nikakega barantanja in tudi ne morejo in ne smejo biti predmet za demoralizacijo učiteljstva. Kot glavna osnova pravne sigurnosti nam je potrebna stalnost na službenem mestu.

Za vse te vitalne interese vsega učiteljstva se bori naša organizacija, neprestano in povsod poudarja potrebo izvedbe vseh, trudi se prepričati o tem odločujoče činitelje in prav v tej borbi se ji vsiljuje druga borba, borba za neodvisnost, borba za avtonomijo v lastnem delokrogu. Naša najmanjša zahteva

Zgodovinska neminljivost

Nobena zdrava ideja se ne more udušiti. Lahko za nekaj časa zastane in se pritaji, toda stremljenje po realiziranju ne preneha, nego se celo okrepi. Lahko bi se reklo, da vladajo v tem neki aritmetični principi: čim večje ovire so ideji vsiljene, tem večja je tudi želja za realiziranjem.

Posamezni ljudje, vidni nositelji gotovih idej, se lahko uklonijo, in doživijo gotovo duševno preorientacijo, toda ideja, ki so si jo prisvojile množice, ta še nadalje raste brez ozira na uklonjene nositelje.

Mirabeau, vodja in ideolog francoske revolucije, ki je proklamirala največje ideale človeštva, je umrl, ko je bil na višku svoje moči. Prvi, ki je bil položen v novozgrajeni Panteon, je bil Mirabeau. Toda kmalu za tem se je zvedelo, da je bil plačanec dvora, proti kateremu je bila prav za prav revolucija izvedena in zaradi tega so ga z ogorčenjem vrgli iz Panteona. Vodja je fingiral borbo za svobodo, toda to doznanje ni zmanjšalo elana mase, ki je v tej borbi še nadalje vztrajala. Francoski narod je doživel razočaranje tudi z Dantonom in Lafayetteem ter z mnogimi drugimi — toda vojska je vendar zmagovala in pokret se je razvijal. — Nazadnje je bil ideal vendarle ustvarjen.

Zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev se je stoletja oviralo in sprečevalo. Toda čim bolj se je ideja dušila, tem bolj je pridobivala v svoji dinamiki. Nazadnje je bilo to vprašanje rešeno, in je moralo biti rešeno tako kot je narodna duša čutila.

Ne more se trditi, da narodna duša danes še vedno ne občuti potrebe za zedinjenje vseh Južnih Slovanov od Alp do Črnega morja. Ta nujni zgodovinski proces se bo izvršil preje ali kasneje.

Moč elementarnih sil je zahtevala zedinjenje Avstrije z Nemčijo. Versailleski princip samoodločbe narodov je to tudi predvi-

deval. Ne govorimo o modusu, nego o zgodovinski neminljivosti, ki se je morala izvršiti.

V času raznih režimov pred letom 1903. so učitelji v Srbiji zahtevali, da se jim zagarantira pravica na stalnost v službi in da se jim zagarantirajo državljanske in človečanske pravice. Nositelji tedanjih režimov jim tega niso hoteli dati in spor je bil neizogiben. V tem sporu jih je bilo mnogo iz učiteljskih vrst, ki so se uklonili, med njimi tudi taki, ki so stali na vodilnih mestih, toda groš učiteljstva je ostal moralno nedotaknjen. Nazadnje je zdrava ideja zmagala in leta 1904. je bil sprejet zakon, ki je učiteljstvu konveniral.

Po vojni je naša stanovska ideologija iskala svoja pota. In lahko bi se reklo, da je prav tedaj, ko jih je našla, nastopila sprememba. Ne majhna — nego se je šlo v diametralno nasprotno stran. Namesto borbe za šolo, prosveto, učitelja — in s tem za narod in za državo je bila vsiljena parola, po kateri naj bi bila organizacija nekaj subordinarni instrument eksekutive. Ono molčanje večine učiteljstva v prvem trenutku ni pomenilo pristanka na tako parolo, nego zadrego. Zgoščena moč ideologije je v svojem izbruhu porušila krive preroke in izvolila v vodstvo ljudi, za katere je verovala, da bodo iskreni poborniki stanovske ideologije.

Eksperiment, ki so ga poskušali in ga poskušajo že dve leti izvesti nekateri učitelji, je prav za prav slaba kopija slabe izkušnje iz leta 1931. In oba ta dva poizkusa veljata samo kot dokument o slabosti človeške prirode. In prav nič drugega. Učiteljstvo, obogateno s prejšnjimi izkušnjami, niti ne misli, da bi nasledilo takemu eksperimentu.

Zgodovinska neminljivost je zahtevala, da učiteljstvo afirmira svojo stanovsko ideologijo; ono je to naredilo in s tem dejstvom morajo računati vsi.

D. M. P.

VSEBINA:

O namenu in pomenu učiteljske organizacije. Zgodovinska neminljivost.

Proračun prosvetnega oddelka kr. banske uprave.

Pevski zbor bolgarskih učiteljic v Ljubljani. Srečo Kumar.

Mladinski festival Dravske in Meziške doline.

UČITELJSKI POKRET: Naša nova anketa. Sestanek učiteljic gosp. nad. šol.

Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljska tiskarna. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Pevski zbor bolgarskih učiteljic v Ljubljani

24. t. m. dospejo v Ljubljano naše tovarišice pevke iz Bolgarije. V Ljubljani bodo koncertirale 25. zvečer ob 20. uri v dvorani Filharmonične družbe. 26. t. m. pa priredijo koncert v Trbovljah. Prvikrat pridejo k nam tovarišice, da spoznajo našo domovino in nam predvajajo v ženskem zboru lepe bolgarske pesmi, Sekcija JUU s svojim ženskim odsekom in učiteljski pevski zbor Emil Adamič so povabila k sodelovanju za organizacijo sprejema, bivanja in banketa vsa ženska društva in druge kulturne organizacije.

Obračamo se do vseh tovarišev in tovarišic ter do vseh prijateljev učiteljstva, Bolgarov in bolgarske pesmi, da poklonijo prveemu posetu bolgarskih žena in tovarišic svojo pozornost ter se udeležijo koncerta in drugih prireditvev, ki bodo v zvezi s posetom.

Vse podrobnosti bodo objavljene v dnevnikih. Prireditveni odbor.

Proračun prosvetnega oddelka kr. banske uprave

A. Osební izdatki		
Osebni prejemki:		
Plače - periodni poviški in položajne doklade uradnikov		
a) uradnikov		
8 uradnikov: 2-V, 3-VI, 2-VIII in 1-IX	142.380,—	
b) uradniških pripravnikov		
1 uradniški pripravnik za IX. skupino	15.840,—	
	158.220,—	
Doklade, osebne, posebne in rodbinske		
uradnikov: osebne in posebne	73.500,—	
rodbinske	10.080,—	
	83.580,—	
Stanarina	7.200,—	
	249.000,—	
Vzdrževanje ljudskih šol:		
Stanarina učiteljem	2.943.000,—	
Kurivo učiteljem na kmetih	570.000,—	
Katehetske nagrade veroučiteljem	3.170.000,—	
Plače in dneve za šolsko služabništvo:		
820 šolskih služiteljev, snažilcev in kurjačev	1.381.000,—	
Nagrade poslovojem krajevnih šolskih odborov in drugi manjši osebni izdatki	360.000,—	
	8.424.000,—	
Nagrade pogodbenim uradnikom in dnevničarjem (3)		65.500,—
B. Stvarni izdatki		
Srednje, učiteljske in meščanske šole:		
Srednje šole		
a) pisarniški in manipulativni stroški, pošta, telefon itd.	94.000,—	
b) nabava in popravilo učil	120.000,—	
c) nabava in vezava knjig za učiteljske knjižnice	12.000,—	

mora pač biti to, da se sme učiteljstvo v svoji lastni organizaciji svobodno opredeljevati in svobodno izražati svoje poglede na prosvetna in stanovska vprašanja. Vse tuje vplive v tem pogledu smo dolžni odklanjati, ker ne moremo in tudi ne smemo dopustiti, da bi nekateri tovariši, ki vidijo le svoje lastne osebne koristi, zavajali smer našega združenja na pota, ki so prikladna le poedinem. Tudi ne moremo dopustiti tujih vplivov na ustanove, ki smo si jih gradili z lastnimi močmi, lastnimi žrtvami.

Učiteljstvo je bilo v borbi za svoje pravice požrtvovalno in svobodno, in to hoče ostati tudi v bodoče — toda brez tujih vplivov.

c) nabava in popravilo šolskega inventarja	46.000,—	
d) nabava in vezava knjig za dijaške knjižnice	10.000,—	
e) kurjava, razsvetljava, voda, čiščenje itd.	506.875,—	
f) vzdrževanje in popravilo poslopij	300.000,—	
g) najemnine	24.000,—	
h) prispevek siromašnim dijakom za ekskurzije	5.000,—	
i) honorarji na neobvezne predmete	30.000,—	
	1.147.875,—	
Prispevek za gimnazijo v Murški Soboti		40.000,—
Učiteljske šole		
a) prispevek za materialne izdatke in učila	5.000,—	
b) vzdrževanje poslopij	70.000,—	
c) podpora ekskurzijskemu fondu	2.000,—	
	77.000,—	
Izredne potrebščine za srednje in učiteljske šole		10.000,—
Meščanske šole		
a) prispevki za stvarne potrebščine	300.000,—	
b) honorarji za neobvezne in obvezne predmete	40.000,—	
c) prispevki siromašnim učencem za ekskurzije	4.000,—	
č) nagrade za pregledovanje proračunov in obračunov upravnih odborov meščanskih šol	2.000,—	
d) izredne potrebščine za meščanske šole	1.000,—	
	347.000,—	
Potnine po § 39. zakona o banski upravi		
a) direktorske konference	3.000,—	
b) konference upraviteljev meščanskih šol	6.000,—	
c) za nadzorovanje srednjih in strokovnih šol ter prosvetnih ustanov	8.000,—	
	17.000,—	
Ljudska prosveta:	1.638.875,—	
Obšerna prosveta		
a) podpore kulturnim in prosvetnim društvom ter ustanovam	20.000,—	
b) podpiranje ljudskih knjižnic	10.000,—	
c) odkup in podpora za mladinske knjižnice	4.000,—	
č) podpore za književne edicije in časopise	25.000,—	

d) podpore za pospeševanje prosvete v obmejnih in narodno mešanih krajih	80.000,—	
e) podpore za izobrazbo učiteljstva v tečajih	5.000,—	
f) prispevek študijskemu fondu, podpore za znanstveno izpopolnjevanje in ekskurzije	40.000,—	
g) podpore za ljud. univerze	10.000,—	
h) za prosvetno propagando	7.000,—	
	201.000,—	
Podpore za prosvetne domove		300.000,—
Podpore sokolstvu, športnim organizacijam in treznostni pokret		260.000,—
Podpore za telesno vzgojo učencev in učiteljstva		15.000,—
Podpore zgodovinskim, muzejskim društvom itd.		
a) Muzejskemu društvu v Ljubljani	20.000,—	
b) Muzejskemu društvu v Mariboru	20.000,—	
c) Muzejskemu društvu v Ptuj	15.000,—	
č) Muzejskemu društvu v Celju	15.000,—	
d) Muzejskemu društvu v Murški Soboti	5.000,—	
e) Zgodovinskemu društvu v Mariboru	30.000,—	
f) Prirodoslovnemu društvu v Ljubljani	10.000,—	
g) Geografskemu društvu v Ljubljani	5.000,—	
h) Umetnostno-zgodovinskemu društvu v Ljubljani	5.000,—	
i) Narodni galeriji v Ljubljani	50.000,—	
j) Znanstvenemu in slavištvemu društvu v Ljubljani	25.000,—	
k) Ornitološkemu observatoriju v Ljubljani	5.000,—	
l) Drž. biblioteki v Ljubljani	25.000,—	
m) Raznim drugim znanstvenim društvom	30.000,—	
	260.000,—	
Odkup umetnin, znanstvenih zbirk, umetno-obrtnih predmetov in starin, podpore za umetniško izpopolnjevanje		155.000,—
Arheološka izkopavanja in varstvo zgodovinskih predmetov		10.000,—
Za raziskovanje podzemeljskih jam in geološke preiskave		10.000,—
Podpore za gledališča		
a) Narodnemu gledališču v Ljubljani	40.000,—	
b) Narodnemu gledališču v Mariboru	330.000,—	
c) podpore gledališkim odrom	7.000,—	
	377.000,—	

Podpore glasbenim šolam in za povzdigo glasbene kulture	45.000,—
Literarne nagrade za izvorna leposlovna dela	20.000,—
Nagrade za najboljše likovne umetnine iz domače zgodovine	20.000,—
Za ureditev vojaških pokopališč in spomenikov ter grobnic zaslužnih mož	50.000,—
Za ureditev pedagoške banovinske knjižnice	4.000,—
Banovinski arhiv v Mariboru	15.000,—
Prispevek hidrotehničnemu laboratoriju univerze kralja Aleksandra I. Zedinitelja	25.000,—
	1.767.000,—
Stroški banovinskega šolskega odbora:	
Nagrade poslovodji za blagajniške posle po § 142. zakona o ljudskih šolah, nagrade za pregledovanje in ugotavljanje obračunov in proračunov šolskih občin in šolskih proračunov, ki jih krije banovina Dnevnic in potni stroški članom banovinskega odbora	8.000,—
	2.000,—
	10.000,—
Stroški vzdrževanja ljudskih šol:	
Najemnine za šolske prostore oziroma šolska poslopja in sklepanje najemnih pogodb	350.000,—
Razsvetljava in kurivo za šolske prostore, kurivo za upravitelje in šolske služitelje	3.100.000,—
Vzdrževanje snage v šolskih poslopih	610.000,—
Vzdrževanje šolskih vrtov, telovadišč in igrališč	210.000,—
Nabava in vzdrževanje šolske opreme	330.000,—
Redno vzdrževanje, popravilo in beljenje šolskih poslopij	420.000,—
Nabava in vzdrževanje učil	470.000,—
Nabava in izpopolnjevanje knjižnic, Prosvetni glasnik, šolske slavnosti in ekskurzije	640.000,—
Podpore za nabavo učnih knjig in šolskih potrebščin revnim učencem	730.000,—
Pisarniške potrebščine za šole in krajevne šolske odbore	990.000,—
Razni nepredvideni izdatki	220.000,—
	8.070.000,—
Ljudske in meščanske šole:	
Podpore krajevnim šolskim odborom in upravnim odborom meščanskih šol	
a) za zidanje in prezidavanje šolskih poslopij	900.000,—
b) prispevek banovinskemu šolskemu fondu za podeljevanje brezobrestnih posojil šolskim občinam za zidanje in prezidavanje šolskih poslopij	200.000,—
c) nagrade učencem ljudskih šol za uspešno cepljenje divjakov in gojitve sadnega drevja	15.000,—
č) nagrade za poučevanje v krajih, kjer ni šolskih poslopij, po § 139., t. 5., zakona o ljudskih šolah	140.000,—

d) podpore za gospodinjstvo	10.000,—
	1.265.000,—
Potnine za konference sreskih šolskih nadzornikov po § 149. zakona o ljudskih šolah	10.000,—
Za izredna nadzorovanja ljudskih šol po odločbi ministrstva za prosveto O. N. št. 77.109 z dne 29. nov. 1933. in po § 39./II zakona o banski upravi	15.000,—
	1.290.000,—
Podpore in štipendije dijaštvu, dijaškim kuhinjam in domovom:	
Podpore šolam in humanitarnim ustanovam za revne učence ljudskih in meščanskih šol, šolske kuhinje itd.	40.000,—
Podpore dijaškim kuhinjam, domovom in zavodom	50.000,—
Podpore in štipendije za visokošolce in srednješolce	200.000,—
Podpore šolam in ustanovam za oblačila za siromašne učence ljudskih in meščanskih šol in za prireditve božičnic	100.000,—
	390.000,—
Prispevki za stvarne potrebščine pomožnih šol in stanarina:	
v Ljubljani	64.145,—
v Mariboru	26.600,—
	90.745,—
Skupaj redni izdatki	21.095.120,—
Izredni izdatki	
Anuitete za odkup posestva in stroški adaptacije poslopja za šolo za slepo deco	200.000,—
Za dozidavo gluhošolnice v Ljubljani	100.000,—
Prispevek podpornemu skladu za vseučiliško knjižnico	200.000,—
Za dodatna dela pri gradnji III. državne realne gimnazije v Ljubljani	120.000,—
	620.000,—
Skupaj izredni izdatki	620.000,—
Skupaj (XXIV. poglavje, partije 99 do 112)	22.615.120,—
Rekapitulacija	
Redni izdatki	
Prosveta	21.995.120,—
Gluhošolnica v Ljubljani	514.650,—
Deško vzgajališče v Ljubljani	567.800,—
Zavod za slepo deco v Kočevju	286.700,—
Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani	2.191.700,—
	25.555.970,—
Skupaj redni izdatki	25.555.970,—
Izredni izdatki	
Prosvetni oddelek	620.000,—
	26.175.970,—
Skupaj (IV. oddelek)	26.175.970,—

Vesele velikonočne praznike

vsem članom in članicam

ž e l i

JUU — sekcija za dravsko banovino

Iz Ljubljane so ga izvabili v Zagreb, kjer je bil dirigent »Kola«, s katerim se je udeležil pevskega festivala v tujini, in učitelj na »Muzički akademiji«. V Zagrebu je ustanovil tudi glasbeno šolo »Lisinski«, kateri je bil dalj časa ravnatelj.

Tudi v Zagrebu se ni ustalil. Gnalo ga je proti osrčju države. Zdal je profesor glasbe v Beogradu in ima poleg že omenjenih zborov še svoj mladinski zbor.

Kot učitelj klavirja in pevovodja je propagiral in protežiral domačo glasbo. Pri koncertih je najrajši nastopal s popolnoma novimi, še neizdanimi skladbami in tako dajal skladateljem pobudo za delo. Lotil se je tudi najmodernejših, včasih celo hudo tveganih skladb in odprl na široko koncertne dvorane tudi našim mladim nadarjenim skladateljem.

Velikih zaslug si je pridobil Kumar tudi kot izdajatelj in urednik. Z »Otroškimi pesmimi« in posebno še z »Grlico« nam je podal zbirko otroških pesmi, kot je še nismo imeli in ki so tudi pri večjih narodih prava redkost. S temi in z vplivom, ki ga je imel na učiteljstvo, je pripomogel, da so vsepovsod vzklili pevski zbori, ki so s »Trboveljskimi slavčkami« zadobili najvišji zalet.

Danes ima Kumar petdeset let. Z zadostnim gleda lahko na svoje dosedanje delo. Lahko bi postal in se odpočil. Srebrne niti že prepletajo njegove lase, a drugače je ves tak kot je vedno bil: nemiren, nestalen, neugnan in ves poln življenjske energije. Ne, zanj še ni počitek in zapeček. Ze ga vidim, kako si viha rokave za nove sveže brazde, ki jih razreže bodoče dni. A. S.

Mladinski festival Dravske in Mežiške doline

V nedeljo, 3. t. m., je bil v Dravogradskem srezu pravi praznik mladinske pesmi. Pet mladinskih zborov je nastopilo v Guštanju in v Dravogradu ter manifestiralo za našo lepo slovensko, umetno in narodno pesem in za skupnost in medsebojno spoznavanje mladine.

Nastopili so zbori: iz Dravograda (vodi tov. Veljak Miro), Guštanja (tov. Gačnik), Marenberga (tov. Tomazič Božidar), Prevalj (tov. Cerneć Adolf) in iz Vuzenice (tov. Cvetko Vlado).

Ze prej so posamezni zbori prirejali koncerte doma, in ljudje so z veseljem posekali te koncerte, saj je naša pesem tako mila, da jo vsak rad posluša, je pa še milejša, če jo poje naša mladina, ki ponese njene zvoke v naše poslednje vasi ter se razlega to in onstran naše severne meje. Naši pevovodje so odlično rešili svojo nalogo in v svoje zборе vložili mnogo truda in tihega, plemenitega dela. Naši malčki »škrjančki« in »slavčki« pa so se postavili in zapeli iz vsega srca, s čustvom in občutkom ter si na mah osvojili srca številnih poslušalcev.

Lepa je bila zamisel šol. upr. Tomažiča iz Marenberga, da bi priredili vsi mladinski zbori Dravske in Mežiške doline skupen nastop in tako skupno manifestirali mladinsko pesem. Pevovodje so sestavili odlični program v katerem so bili zastopani: Grbec, Pregelj, Adamič, Ipavica, Šček, Čander, Mirk, Milojevič in Krstič ter mnogo pesmic iz Koroske v narodni priredbi. Ta skupni nastop je imel tudi namen pokazati svetu, da je naše mladinsko petje zelo visoko. Zato ga je prenašala tudi ljubljanska radiostaja in oddajala nastop iz Dravograda vsemu svetu.

Pokroviteljstvo nad to velevažno nacionalno prireditvijo je prevzel sreski načelnik

iz Dravograda g. Milač Ivan, tako da je bil s tem nacionalni pomen prireditve še bolj podčrtan.

Ze predpoldne so doživeli zbori pri polni dvorani Sokolskega doma v Guštanju prodoren uspeh. Pred koncertom e spregovoril tov. Gačnik iz Guštanja, da je bil ta koncert organiziran po društvu mladinskih pevovodij in da pokaže lepoto naše pesmi ter sadove tihega dela.

Zbori so nastopili skupno in posamezno. Skupni nastop, pod geslom »Naša lepa koroska pesem«, je vodil tov. Tomazič Božidar. Lepa je bila gesta Guštanjčanov, da so z odprtim srcem in odprtimi rokami gostoljubno sprejeli male pevce ter jih opoldne prav lepo pogostili v posameznih družinah.

Popoldne je bil koncert z istim sporedom v Dravogradu. Velika dvorana Sokolskega doma je bila nabito polna in je mnogo domačinov moralo sedeti pri aparatih doma. Med odličnimi gosti smo opazili sreskega načelnika g. Milača s soprogo, g. podnačelnika Sego, narodnega poslanca Doberška, šolskega nadzornika Močnika, prof. dr. Dolarja, prof. Družoviča, domačega g. dekana ter še druge zastopnike cerkvenih in državnih oblasti. Občinstvo je navdušeno sledilo izbranimu sporedu. Ploskanja ni bilo ne konca ne kraja in so morali marsikatero pesem ponavljati. Vsakemu se je videlo, da se je potrudil in v vsakem zboru se je zrcalila pevovodjeva duševnost.

Želimo mladinskim zborom Dravske in Mežiške doline ter njih voditeljem tudi v naprej mnogo uspehov v upanju, da se bo naša pesem večkrat razlegala ob meji in preko nje. Kolar Vilibald, učitelj.

Učiteljski pokret Naša nova anketa

Novi zvezek »Prosvete«, ki je priložena tej številki »Učit. tov.«, nam kaže rezultat naše prve ankete in nam je obenem nakazala nove naloge. Ena izmed najbolj perečih je, preiskati, kakšna je prehrana slovenskih šolarjev. Te dni sprejemoj pokretaši nove ankete pole, ki so namenjene temu vprašanju, z vsemi potrebnimi pojasnili. Kdor bi tekom tega tedna pole ne prejel, oz. bi rad pri anketi sodeloval, naj se nemudoma obrne na naslov: Hudalet Oskar, Smartno ob Paki. Vsa nadaljnja pojasnila, v kolikor bodo pač potrebna, bomo objavili v »Učit. tovarisu«. Kot prvo in najvažnejše pojasnilo prinašamo v slovenskem prevodu dragocen članek »Kako eu naučno i lako ispitati ishranjenost svoje šolske djece«, ki je izpod peresa prof. Kamila Breslerja izšel v 14. številki »Hrvatskega učiteljskega doma«. Članek se glasi sledeče:

»V okviru zanimive ankete v šoli in življenju šolskega otroka, ki so jo z mnogo volje in poleta pokrenili naši mladi tovariši, je bilo načeto važno vprašanje prehrane šolske dece v poedinih naših krajih. Ze dosedanje rezultati te neobičajno važne in po svojem značaju in organizaciji prve ankete kaže kako nepopoln in pomanjkljiv je ta najelementarnejši vitalni pogoj našega otroka.

Da bi se mogli podatki ankete izkoristiti pravilno in na znanstveni bazi, da bi se mogli izvesti sumarični pregledi in, kar je najvažnejše, komparacije in korelacije danega stanja z onim, kakršno bi moralo biti, si moramo prizadevati, da se podatki ankete, kjer koli je to mogoče in izvedljivo, izražajo številčno, t. j. kvantitativno. Potrudi se bom, da v ozkem okviru tega članka podam tovarišem vsaj najelementarnejše principe in pobude, ki bi jih moralo upoštevati vsako proučevanje otroške prehrane.

Pri tem delu naletimo na dva problema:

1. Da objektivno doženemo, kako se naša deca hrani (slabo, dobro ali zelo dobro), t. j. da doženemo stopnjo prehrane. Če nam objektivna merjenja pokažejo, da je stopnja prehrane naše šolske dece v veliki večini pod normalno, bo treba poiskati vzroke tega stanja. Vzroke bomo morali poiskati v nezadostni in nepopolni hrani. Pri tem se nam vsiljuje nov problem:

2. da objektivno doženemo, s čim se naša šolska deca hrani in koliko hrane dobiva, t. j. da doženemo hranilno vrednost njihove hrane.

Oglejmo si najprej prvi problem.

Ali obstoja možnost, da se objektivno dožene stopnja prehrane nekega individua, ali obstoja neka objektivna mera, s pomočjo katere bi mogli dognati, če je stopnja prehrane dotičnega individua normalna, pod normalno ali nad normalno?

Na to vprašanje moremo pozitivno odgovoriti na podlagi znanstvenih del znamenitega dunajskega profesorja dr. Pirqueta, ki je na podlagi dolgoletnih raziskovanj in merenj ter znanstvenih raziskovanj svojih številnih sodelavcev, izdelal metodiko tega dela.

Da bi mogli pravilno razumeti in v praksi uporabiti to metodiko dela, je potrebno, da pojasnimo pot, po kateri je dr. Pirquet prišel do svojih rezultatov.

S številnimi merjenji na tisočih otrokih je prof. Pirquet dognal, da stoji določene proporcije telesa in telesna težina pri normalno razvitih ljudeh v določenem stalnem

„JELKA“

specialna modna trgovina za gospode
LJUBLJANA
Franciška ulica 5
(nasproti Učiteljski tiskarni)

se priporoča cenjenemu učiteljstvu pri nakupu modnih in športnih srajc, pižam, spodnjega perila, žepnih robcev, vseh vrst nogavic, dokolenk, kravat, naramnic itd. — Vedno zadnje novosti v najboljši kakovosti na zalogi. —

Postrežba solidna, cene zmerne!

Perilo izdelujemo tudi po meri

Srečko Kumar

Bil je izključen iz šole. Šele na razne intervencije je smel maturirati.

Za učitelja je bil le dve leti. Kasneje se je popolnoma posvetil glasbi. V par letih je dovršil Tartinijev konservatorij v Trstu in nato je nadaljeval svoje študije v Lipskem pri znamenitem nemškem glasbenem pedagogu prof. Penbauru, L. 1914. je bil imenovan za učitelja glasbe na učiteljski v Negotinu. Namesto v Srbijo pa je moral k vojakom.

Po vojni se je ustavil najprej v Trstu. Ko mu tu ni bilo delo več mogoče, se je preselil v Ljubljano. Tudi tu ni vzdržal dolgo. Njegova nemirna kri ga je gnala dalje. Sel je v Zagreb in po nekaj letih v Beograd. Je to njegova zadnja postaja? Ne verjamem. Premladosten je še vedno in prenemirna je njegova kri.

Po vsej tej njegovi dolgi poti tako v Trstu, v Ljubljani, v Zagrebu in v Beogradu je pustil vidne sledove dela in truda za sabo. Kumar je človek velikih sposobnosti, 25 let njegovega udejstvovanja nam to jasno priča.

Mož iniciative je in sijajen organizator. Udejstvoval se je kot pianist, kot glasbeni pedagog, kot pevovodja in kot izdajatelj in urednik.

Kot pianist je nastopal posebno prve čase v Julijski krajini, kjer se je izkazal kot izvrsten interpret Chopina in Beethovna. Tam je organiziral Učiteljski zbor, ki ga je dvignil na izredno umetniško višino. Z njim ni dosegel le lepих uspehov po mestih v Julijski krajini, ampak tudi v Benetkah in v važnem glasbenem središču Italije — v daljni Bologni.

V Trstu je ustanovil tudi svojo glasbeno šolo, ki se je kasneje združila z tržaško Glasbeno matico. Kmalu si je ustvaril lep kader glasbenega naraščaja, s katerim je imel nekaj prav uspešnih nastopov. Ko so italijanska oblastva razpustila Zvezo slovenskih učiteljskih društev v Italiji, uničila pevski zbor in onemogočila vsako slovensko prireditve, je prišel Srečko Kumar v Ljubljano. Tudi tu je imel kmalu polne roke dela. Poučeval je pri Glasbeni matici klavir in vodil je nekaj časa Matični pevski zbor. Kmalu se je z vso vne-mo oklenil Učiteljskega pevskega zbora JUU in priredil z njim številne koncerte po vseh večjih mestih države in uspelo turnejo po Českoslovaški.

Srečko Kumar je močna umetniška osebnost. Ze njegovo bujno življenje nam da to slutiti. Na učiteljski v Koprju je vodil dijaški orkester, a je bil obenem tudi eden glavnih voditeljev štrajka, pri katerem so zahtevali naši dijaki, popolnoma slovensko učiteljske.